॥ ३१ ॥ ३२ ॥ ३३ ॥ ॥ ३४ ॥ ३५ ॥ ३६ ॥ महीउपचक्रमेगंतुमितिशेषः महाराजेतिपाठांतरेतुमहीतिशेषः ॥ ३७ ॥ नह्यमीइति भूतसत्वौघाः भूतानांशेषकूर्मदिग्गजानांधराभृतांसत्वौघाःबलसंघाः पन्नगाःशेषाः बहुवचनंतेषांप्रत्येकंबहूनामप्यसामर्थ्यंकिंपुनरेकैकस्येतिसूचनार्थं नह्येनामितिपाठेएनांबुद्धिस्थांभूमिं ॥ ३८ ॥ ३९ ॥ अव्ययंअजरत्वादपक्षयशून्यं ॥ ४० ॥ एनंब्रह्माणं सापृथ्वी

जातैरिहमहीपालजायमानैश्चतैर्मही ॥ नशशाकात्मनात्मानमियंधारयितुंधरा ॥ ३१ ॥ अथजातामहीपालाःकेचिद्बहुमदान्विताः ॥ दितेःपुत्रादनोश्चैवत दालोकइहाच्युताः ॥ ३२ ॥ वीर्यवंतोऽवलिप्तास्तेनानारूपधरामहीं ॥ इमांसागरपर्यंतांपरीयुररिमर्दनाः ॥ ३३ ॥ ब्राह्मणान्क्षत्रियान्वैश्यान्शूद्रांश्चैवाप्यपीड यन् ॥ अन्यानिचैवसत्वानिपीडयामासुरोजसा ॥ ३४ ॥ त्रासयंतोऽभिनिघ्नंतःसर्वभूतगणांश्चते ॥ विचेरुःसर्वशोराजन्महींशतसहस्रशः ॥ ३५ ॥ आश्र मस्थान्महर्षींश्चधर्षयंतस्ततस्ततः ॥ अब्रह्मण्यावीर्यमदामत्तामदबलेनच ॥ ३६ ॥ एवंवीर्यबलोत्सिक्तैर्भूरियत्नैर्महासुरैः ॥ पीड्यमानामहीराजन्ब्रह्माणमुप चक्रमे ॥ ३७ ॥ नह्यमीभूतसत्वौघाःपन्नगाःसनगांमहीं ॥ तदाधारयितुंशेकुःसंक्रांतांदानवैर्बलात् ॥ ३८ ॥ ततोमहीमहीपालभारार्त्ताभयपीडिता ॥ जगा मशरणंदेवंसर्वभूतपितामहं ॥ ३९ ॥ सासंवृतंमहाभागैर्देवद्विजमहर्षिभिः ॥ ददर्शदेवंब्रह्माणंलोककर्त्तारमव्ययं ॥ ४० ॥ गंधर्वैरप्सरोभिश्चदैवकर्मसुनि ष्ठितैः ॥ वंद्यमानंमुदोपेतैर्ववंदेचैनमेत्यसा ॥ ४१ ॥ अथविज्ञापयामासभूमिस्तंशरणार्थिनी ॥ सन्निधौलोकपालानांसर्वेषामेवभारत ॥ ४२ ॥ तत्प्रधाना त्मनस्तस्यभूमेःकृत्यंस्वयंभुवः ॥ पूर्वमेवाभवद्राजन्विदितंपरमेष्ठिनः ॥ ४३ ॥ स्रष्टाहिजगतःकस्मान्नसंबुध्येतभारत ॥ ससुरासुरलोकानामशेषेणमनोग तं ॥ ४४ ॥ तामुवाचमहाराजभूमिंभूमिपतिःप्रभुः ॥ प्रभवःसर्वभूतानामीशःशंभुःप्रजापतिः ॥ ४५ ॥ ब्रह्मोवाच यदर्थमभिसंप्राप्तामत्सकाशंवसुं धरे ॥ तदर्थंसन्नियोक्ष्यामिसर्वानेवदिवौकसः ॥ ४६ ॥ वैशंपायनउवाच इत्युक्त्वासमहींदेवोब्रह्माराजन्विसृज्यच ॥ आदिदेशतदासर्वान्विबुधान् भूतकृत्स्वयं ॥ ४७ ॥ अस्याभूमेर्निरसितुंभारंभागैःपृथक्पृथक् ॥ अस्यामेवप्रसूयध्वंविरोधायेतिचाब्रवीत् ॥ ४८ ॥ तथैवचसमानीयगंधर्वाप्सरसांगणान् ॥ उवाचभगवान्सर्वानिदंवचनमर्थवत् ॥ ४९ ॥

॥ ४१ ॥ ४२ ॥ तद्भूमेःकृत्यं प्रधानात्मनःप्रधानजयीआत्मामनोयस्यतस्य सांख्ययोगानांहिप्रधानजयिनःसर्वज्ञत्वंसर्वशक्तित्वंचभवतीतिप्रसिद्धं सर्वज्ञस्यनाविदितंकिंचिदस्तीत्यर्थः प्रधानात्मनःकारणात्मनः तद्भूमेःकृत्यमितिवार्थः ॥ ४३ ॥ तदेवाह स्रष्टाहीति ॥ ४४ ॥ अस्यत्रिमूर्त्तित्वमाह प्रभवइति ईशोविष्णुः ॥ ४५ ॥ ४६ ॥ ४७ ॥ विरोधायविरोधमूलकाय भूभारनाशायेत्यर्थः ॥ ४८ ॥ ४९ ॥

Digitized by Google